

Róbert László véletlenei

Lehet-e jellemző a véletlen? „A véletlen én vagyok!” válaszolhatná Róbert László, megkerülve a kérdést ezzel a témához illően átalakított szólással. Mert a siker reményében csak az indulhat riportfilmet készíteni egy ismeretlen faluba és ráadásul külföldön, aki hisz abban, hogy amit ő majd észrevesz, az, ha nem is jellemző, de érdekes lesz.

Az ilyen vállalkozásra az irodalomból klasszikus példákat lehet idézni, Sterne Érzelmes utazásától Csehov Szahalin-jáig, Kosztolányi és Egon Erwin Kisch írásaiig. Szándékosan nem említem a nagy világlárok útíratait, mert más irányultságúak, bennük az utazó személyisége rendszerint háttérben marad a tudományos felfedezés jelentősége mögött.

Természetesen munkamódszer szempontjából óriási a különbség az írás és a tévéfilmkészítés között. Az író kamerája a szem, az egészen csodálatos technikai találmány, ami a többi érzékszervvel együtt minden film- és hangszalag befűzés és gombnyomás nélkül állandóan működik. A kész anyag összeállításához már nem is kell más, csak megfelelően barázdált agyvelő és íráskészség. Ezzel szemben a tévéfilm készítőinek, ezúttal Róbert Lászlónak és Edelényi János operatőrnek még egy úgynevezett hatodik

érezkre is szükségük volt ahhoz, hogy megsejtsék a pillanatot, amikor be kell kapcsolni kezdetleges eszközeiket, a felvevőgépet és a magnetofont. A karácsonykor bemutatott háromrészes *Milyenek a franciák?* című műsor és a korábban látott Olaszországról készült film azt bizonyítja, hogy egyrészt a tévé méltó versenytársa lehet a betűnek, másrészt, hogy az irodalomhoz hasonlóan alkalmas önmaga műfajainak létrehozására.

Róbert László filmjeit nézve azt látjuk, hogy az adott eszköznél lényegesebb szerepe van annak, aki használja. Az emberi személyiségen keresztül, az esetlegességekkel együtt közvetített világ mindig személyesebb, élményszerűbb, tehát emberileg befogadhatóbb lesz, mint az elméletek alapján csoportosított tények, a statisztikák világa. Anélkül, hogy egyik a másikat kizárná.

Milyenek a franciák? Emberek. Mondja Róbert László. Franciaország más országokhoz hasonlóan elsősorban nem a műemlékek országa, nem az európai kultúra múzeuma, hanem egy meghatározott terület, ahol emberek élnek a mindennapjaikat. A parasztok tehenet fejnek és kiöltözködnek, ha búcsú van, a tisztelendő úr gyermekesen belefledkezik a játékba, még a beszélgetés kedvéért is ahogyan hagyja abba, Zeot-

ring márkai családi ünnepet ül.

Róbert László, aki foglalkozása szerint közpolitikai tudósító, mint ha csak két tudósítás közötti magánzsemlélődéseit osztaná meg velünk, amikor eszébe sem jut arról mesélni, hogy Franciaországban hány paraszt, hány tehénből, hány liter tejet fej naponta az Európai Közös Piac számára. Riporterri tulajdonságok helyett inkább az emberi rácsodálkozás képességével hat ránk. És ez a tulajdonság teszi lehetővé, hogy olyan filmet csináljon, amit műfajilag a tévén belül nehéz meghatározni. Ne tévesszen meg senkit a foglalkozás, Róbert László író, vagy inkább irodalmár a szó legjobb értelmében, amikor ír nem tudósít, nem tart előadást, hanem mesél. A nyomtatásban megjelent írásainak módszere az, amit sikerrel alkalmaz olyankor is, ha a csevegést filmszalag rögzíti. De nagyon valószínű, hogy a témaválasztást, a felvétel pillanatának elkapását, a vágást, a montírozást papíron tanulta meg olyan fokon, hogy rögtönözni tudjon. Természetesen ezzel nem akarom az irodalom elsőbbségét hirdetni, csak azt, hogy nem az eszközök hozzák létre az alkotást, hanem az ember, aki meg tudja választani a véletleneit.

CSÁSZÁR ISTVÁN

Esztergályos Cecília és Sztankay István

OROSZ ASSZONY

Galambos Lajos novellájából Esztergályos Károly rendezésében, Esztergályos Cecília, Sztankay István, Mensáros László és Meszléry Judit főszereplésével tévéfilm készült. Operatőr: Bíró Miklós.

Mensáros László, Meszléry Judit, Sztankay István és Esztergályos Cecília. (Inkey Alice felvételei)

Jennifer O'Neill a főszereplője a Jeharátok című új Otto Preminger-filmnek.

filmvilág

Ára: 4,- Ft